

SCHJØDT

Norges Høyesterett
Via Aktørportalen

Oslo, 13. april 2022
Ref.: #300090-602-9826550.1

SLUTTINNLEGG

TIL

HØYESTERETT

Sak nr.: 21-153384SIV-HRET

Ankende part 1: Advokatfirmaet Rogstad AS
Postboks 7073 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Ankende part 2: Irfan Abbas
Skolegata 10, 2000 Lillestrøm

Prosessfullmektig: Advokat Andreas Galtung
Postboks 16 B, 0259 Oslo

Ankemotpart 1: Verdens Gang AS
v/ styrets leder
Postboks 1185 Sentrum, 0107 Oslo

Ankemotpart 2: Markus Tobiassen
c/o Verdens Gang AS
Postboks 1185 Sentrum, 0107 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Halvard Helle
Advokatfirmaet Schjødt AS
Ruseløkkveien 14, P.b. 2444 Solli, 0201 Oslo

1. PÅSTAND

På vegne av Verdens Gang AS og Markus Tobiassen legges det ned slik

påstand:

1. Anken forkastes.
2. Advokatfirmaet Rogstad AS og Irfan Abbas dømmes i fellesskap til å erstatte Verdens Gang AS' og Markus Tobiassens saksomkostninger.

2. PÅSTANDSGRUNNLAG

Advokatfirmaet Rogstads erstatningskrav på 1 500 000 kroner er begrunnet i publisering av portrettfotografier av 11 advokater. Bildene er hentet fra firmaets hjemmeside, og synes offentliggjort med det formål å markedsføre advokatene. Kravet fra Abbas på 150 000 kroner gjelder publisering av ett bilde av Advokatfirmaet Rogstads administrasjonsleder Afzzal Ghauri ved siden av en Lamborghini sportsbil. Bildet er hentet fra Ghauris profil på Facebook. Det er ingen forhold ved fotografiene eller de personene som er avbildet som tilsier erstatning i den størrelsesordenen ankende parter har krevd.

Bakgrunnen for saken er inngående gjort rede for i tingrettens dom side 2-3, som igjen er lagt til grunn i lagmannsrettens dom på side 2. Søksmålet fremstår anlagt for å hindre medieomtale av Advokatfirmaet Rogstads virksomhet. Artikkelseerien som omhandler Advokatfirmaet Rogstad, og hvor de aktuelle bildene inngår, omhandler forhold av sterk allmenn interesse. Bildene er brukt for å illustrere artikkelseerien som omhandler Omtalen hviler på et korrekt faktagrunnlag.

Det er uttrykkelig fastslått i forarbeidene til åndsverksloven at opphavsrettslige regler ikke skal benyttes til å motvirke en informert offentlig debatt. Åndsverkslovens regler må anvendes med de begrensninger som følger av Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. En dom i samsvar med de ankende parters påstand vil innebære et inngrep i ytringsfriheten. Slike inngrep kan være der dette har bakgrunn i tvingende samfunnsmessige behov ("pressing social need"). Det er ikke tilfellet i vår sak.

Overordnet ønsker vi imidlertid å presisere at saken ikke er et angrep på fotografers opphavsrettslige enerett og økonomiske interesse i egne fotografier. Eneretten er klart fundamentert som åndsverkslovens hovedregel. Saken gjelder anvendelsen av en begrenset unntaksregel, som særlig gjør seg gjeldende ved utøvelse av medias rolle som "public watchdog". Sitatretten har eksistert over lang tid og en dom i samsvar med ankemotpartenes påstand er ikke annet enn uttrykk for gjeldende rett, slik den har vært i lang tid. Sitatretten har folkerettslig forankring i Bern-konvensjonen til vern av litterære og kunstneriske verk fra 1971 art. 10 nr. 1.

De aktuelle fotografiene har ikke verkshøyde, jf. åndsverksloven § 2. De gir hverken enkeltvis eller samlet uttrykk for en "originalt skapende innsats". De nyter derfor et begrenset opphavsrettslig vern av fotografiske bilder etter åndsverksloven § 23.

Advokatportrettene er generisk bedriftsfotografering og er tilgjengeliggjort på advokatfirmaets hjemmeside for profilering av de enkelte advokatene. Lamborghini-bildet er tilgjengeliggjort av Ghauri på sin egen facebookprofil.

Fotografiene oppnår heller ikke verkshøyde etter originalitetskravet oppstilt under EUs opphavsrettsdirektiv. Direktivet er derfor ikke direkte anvendelig i vår sak, men er relevant som tolkningsfaktorer ved fastleggelsen av internrettslige regler. Fotografiene er videre ikke å anse som fotografiske verker etter EUs vernetidsdirektiv, jf. direktivfortalen punkt 16 og artikkel 6. Domstolen står derfor friere til å vektlegge hensynet til ytringsfriheten, når man ikke er direkte bundet av direktivet. EU-charterets art. 11 tilsier også en betydelig vektlegging av ytringsfriheten i avveiningen mot opphavsretten i tilfeller av rettighetskollisjon.

VGs bruk av fotografiene av sentrale medarbeidere i en stor advokatvirksomhet ligger innenfor sitatretten etter åndsverksloven § 29, jf. § 23. Det er anledning til å sitere fra bilder, jf. Rt. 2010 side 366 (Brent av Frost) og Prop. 104 L (2016-2017) punkt 5.6.5. Det er ikke omtvistet at fotografiene er offentliggjort. Sitatene er gjort i samsvar med god skikk og går ikke lenger enn den utstrekning formålet med bildesitatene betinger, sett opp mot de enkelte nyhetsartiklens innhold. Når det gjelder konkrete redaksjonelle valg, som blant annet plassering av bildesitatene, eventuelle små endringer etc., bør domstolene vise tilbakeholdenhet ved overprøvingen, jf. Rt. 2009 side 265.

Dette har til følge at fotografiene fritt kan publiseres som lovlige sitat, uten krav om vederlag eller forutgående samtykke.

Subsidiært gjøres det gjeldende at VGs innhenting og bruk av fotografiene er vernet av åndsverksloven § 36 annet ledd om gjengivelse av verk ved medias omtale av dagshending mot vederlag. Denne bestemmelsen gjelder ikke som *lex specialis*, og anvendelsen av den forutsetter at Høyesterett ikke finner vilkårene i § 29 for å være oppfylte.

Etter ankemotpartenes syn utgjør artikkelserien rettet mot Advokatfirmaet Rogstad og Ghauri en "dagshending", selv om enkelte av forholdene ligger noe tilbake i tid. Avgjørende er imidlertid at medias omtale av advokatfirmaet, har satt søkelys på viktige og kritikkverdige forhold i advokatbransjen, og slik gjort forholdene til "current events". Artikkelsen oppfyller terskelen for generell nyhetsverdi, slik den er fremsatt i Rt. 1995-1948 (Diana Ross). Rammene for medias handlemåte under § 36 annet ledd må være forholdsvis vide, sett i lys av ytrings- og informasjonsfriheten.

3. BEVISFØRSEL

Det vil føres de bevis som er lagt frem under saksforberedelsen og inntatt i det faktiske utdraget.

Partene er særlig bedt om å kommentere betydningen av støtteskrivet fra Norsk fotografafforbund til Høyesterett i dette sluttinnlegget. Etter ankemotpartenes oppfatning gir støtteskrivet begrenset bidrag i denne saken, i det premisset for støtteskrivet synes å være noe feilslått. Innledningsvis påpekes det at den eneste fotografen som er part i saken er Irfan Abbas, som er personlig venn av Afzaz Ghauri.

En dom i saken berører ikke noen profesjonelle fotografer direkte. Rettsvirkningen av at anken forkastes av Høyesterett, vil ikke være annet enn at nyhetsmedia – i saker med sterk offentlig interesse om tema som berører viktige samfunnsmessige forhold – har en snever adgang til å gjøre bildesitat. Norges Fotografforbund skriver følgende:

"Om Høyesterett skulle åpne for at fotografier generelt kan "siteres" i sin helhet, vil det skape uoverskuelige praktiske problemer. Det spesialitetsprinsipp som følger av Ål § 67 og den tvangslisens som følger av § 36 vil miste sin betydning. Den klare utgangspunkt, at fotografen har enerett og at rettigheter ikke er overdratt uten klar avtale vil i praksis være uten betydning for medienes bruk av fotografier."

Ankemospartene kan ikke se at det er holdepunkter for å konkludere slik Norges Fotografforbund gjør. Det er klart forutsatt i åndsverkslovens forarbeider at det er en snever adgang til å sitere fra "visuelle verk", jf. Prop. 104 L (2016-2017) punkt 5.6.5, hvilket gir god uttrykk for lovgivers intensjon. Saken gjelder anvendelse av denne snevre unntaksregelen på fotografier som ikke har verkshøyde, og derfor et svakere opphavsrettslig vern enn fotografiske verk. Ankemospartene anfører at denne unntaksregelen må kunne anvendes på situasjoner med omtale av forhold med sterk allmenn interesse, og spesielt i sammenheng med avdekkende gravejournalistikk, som synes å være i kjernen av lovgivers intensjon. Dommens betydning for medienes samhandling med profesjonelle fotografer på den vanlige dag til dag-basis vil være begrenset og vil på ingen måte innebære en begrensning av opphaverens enerett og økonomiske interesse i egne fotografier.

Dette sluttinnlegget er lastet opp i Aktørportalen.

ADVOKATFIRMAET SCHJØDT AS

Halvard Helle
Advokat